

Бондаренко Лідія Григорівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри української літератури
Херсонського державного університету
e-mail lidiya.bond.2001@gmail.com

Інфографіка як сучасний засіб вивчення творчості Оноре де Бальзака в школі // Оноре де Бальзак: грані, інтерпретація, Україна: збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю від дня народження письменника (Бердичів, 15-16 трав. 2019 р.). Київ: "Видавництво Людмила", 2019. 462с. - С.249-254.

ІНФОГРАФІКА ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА У ШКОЛІ

У статті розглядається питання використання інфографіки на уроках зарубіжної літератури під час вивчення життя і творчості Оноре де Бальзака. Подаються також приклади інформаційної графіки з цієї теми, створені за допомогою онлайн-конструктора Canva.

Ключові слова: Оноре де Бальзак, інфографіка, наочність на уроках літератури, урок зарубіжної літератури, покоління Z.

Bondarenko Lidija Grigorivna,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor Department of Ukrainian Literature
Kherson State University
e-mail lidiya.bond.2001@gmail.com

INFOGRAPHICS AS A MODERN METHOD OF STUDY HONORE DE BALZAC WORKS IN SCHOOL

The article deals with the use of infographics at foreign literature lessons during the study of the theme about life and work of Honore de Balzac. The examples of information graphics on this topic, created with the help of the Canva online designer are given.

Key words: Honore de Balzac, infographics, visual literacy literature in lessons, foreign literature lesson, generation Z.

Постановка проблеми. На сьогодні уже загальноновизнаним науковцями і вчителями-практиками є той факт, що учні нового тисячоліття суттєво відрізняються від тих, хто відвідував школу декілька років тому. В першу чергу це зумовлено змінами, що відбуваються у світі інформаційно-комунікаційних технологій. Нове покоління швидко опановує найсучасніші гаджети і вже не уявляє свого життя без мобільного телефону й інтернету. На відміну від людей старшого віку, школярі комфортно почувають себе у віртуальному світі та легко поєднують його з реальністю. Численні психолого-педагогічні дослідження зараз спрямовані на те, щоб дати відповідь на запитання: «Хто такі зети та як педагогам і батькам знайти з ними спільну мову?». До цього покоління зараховують людей, народжених після 2000 року. Науковці наголошують, що інтернет є для них одним із важливих джерел соціокультурного розвитку, а також виступає новим інструментом, що опосередковує формування у них вищих психічних процесів [7, с. 8]. Зокрема, фахівці констатують, що у школярів, які активно користуються пошуковими системами в інтернеті, по-іншому починає функціонувати пам'ять, формуються інші механізми утримування інформації. Також сучасним учням властиве «кліпове мислення», що ґрунтується не стільки на логіці і текстових асоціаціях, як на візуальних образах. Вони все важче сприймають інформацію, подану у великих текстових фрагментах, і все легше – матеріал, презентований за допомогою знайомих з інтернету кольорових колажів, постерів тощо. Тому проблема залучення школярів до читання художнього тексту у цифрову епоху стає особливо злободенною. Змушені погодитися з міркуванням дослідниці Т. Бабійчук, що «живемо в час, коли читання по-справжньої вартісної художньої літератури є скоріше винятком, аніж правилом» [2, с. 9]. Погоджуємося і з іншою думкою методиста, що один зі шляхів розв'язання

проблеми формування у підростаючого покоління потреби в постійному спілкуванні з книгою – це використання «яскравого засобу навчання» [2, с.11]. На наш погляд, таким засобом є усі види сучасного унаочнення, зокрема інфографіка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти використання інформаційної графіки в освітньому процесі досліджували О. Вовк, Л. Гризун, В. Заболотний, І. Луцик, В. Лашкевич, Н. Мисліцька, В. Мовчан, А. Мудрак, Р. Черемиський та ін. Аналіз інтернет-блогів засвідчив, що учителі зарубіжної літератури обізнані з сучасними можливостями створення інфографіки. Вони мають змогу, зокрема, переглянути в ютубі вебінар М. Коновалової «Інфографіка на уроках зарубіжної літератури» або скористатися наробками вчителя Великожитинської школи І-ІІІ ступенів І. Лебедюк для уроків зарубіжної літератури у 5 класі з розділу «Казки народів світу» [6].

Окремо хочемо звернути увагу на посібник «Методика вивчення зарубіжної літератури з використанням інфографіки» учителя зарубіжної літератури Світлогірської ЗОШ І-ІІІ ст. Кобеляцького району Полтавської області Н. Перемітець, розміщений 06.03.2019 року за електронною адресою <https://vseosvita.ua/library/posibnik-metodika-vivcenna-zarubiznoi-literaturi-z-vikoristannam-infografiki-117086.html>. Із прикрістю констатуємо, що для теоретичного обґрунтування та розробки структури свого посібника учитель використала, без цитувань та відповідних посилань, дослідження студентки факультету української філології та журналістики Херсонського державного університету Т. Нестеренко, подане на конкурс наукових робіт з української мови та літератури (з методикою їх викладання) до Уманського педагогічного інституту ім. Павла Тичини під шифром «Аксіома» у лютому 2018 року та відзначене у квітні 2018 року авторитетним журі грамотою в номінації «За креативність». Згідно з правилами конкурсу, усі дослідження пройшли перевірку на плагіат, подвійне рецензування, а з роботами фіналістів можна ознайомитися в мережі інтернет [1]. Науковим керівником дослідження була авторка цієї статті. Тішимося, що вчителі звертаються до наших праць. Це

зайвий раз свідчить про актуальність обраної проблеми та її практичну значущість. Однак зауважуємо, що педагогам варто дотримуватися принципів академічної доброчесності та посилатися на дослідження, матеріали з яких вони використовують. Також відзначимо, що у цьому посібнику вчителька подала зразки «інфографіки» для уроків зарубіжної літератури у 10 класі, що, на жаль, є лише фотографіями, ілюстраціями та репродукціями і не мають до інформаційної графіки жодного стосунку, за винятком репродукції малюнка Леонардо да Вінчі «Вітрувіанська людина», що вважають одним із класичних прикладів інфографіки. Усе викладене вище і зумовило вибір теми статті.

Формулювання мети статті. Мета статті – на прикладі вивчення життя і творчості Оноре де Бальзака, запропонувати методичний варіант унаочнення уроків зарубіжної літератури інформаційною графікою, створеною за допомогою онлайн-конструктора Canva.

Виклад основного матеріалу. Інфографіка – це графічний дизайн, що складається з візуалізації даних, створення ілюстрацій, підготовки тексту і зображень. Першими її зразками називають мапи, залишені на стінах печер давніми людьми. Певний час інфографікою вважали графіки в газетах і журналах. Існують відмінності між візуалізацією даних та інфографікою. Американський дослідник Р. Косара у своїй праці «Різниця між інфографікою і візуалізацією» (2010) наголошує, що «Візуалізація – загальне явище, інфографіка – конкретне, специфічне. Візуалізація вільна від контексту, а інфографіка залежить від нього. Візуалізація в основному створюється автоматично, інфографіка – результат ручної творчої роботи, що вимагає авторського врегулювання» [Цит. за 5, с 11]. Тому сучасну інфографіку вважають дизайн-візуалізацією, а її відмінність від візуалізації полягає у застосуванні художніх прийомів, засобів композиції, стилізації, компонованням кольорів. Отже, ілюстрації, малюнки, фотографії, репродукції інфографікою ніколи не були і не є. Традиційно учителі створювали графічний дизайн вручну, скориставшись фломастерами, маркерами та лінійкою. Однак сучасні інформаційно-комунікаційні технології дозволяють готувати якісну

інфографіку за допомогою комп'ютерних програм, проявивши при цьому власну індивідуальність. Наприклад, з цією метою можна використати програмне забезпечення для редагування ілюстрацій або спеціалізовані веб-сайти та інструменти. У практиці роботи користуємося онлайн-конструктором Canva, про технологію роботи з яким уже йшлося в інших наших публікаціях [3]. Готуємо студентів-філологів до створення та використання інфографіки під час виробничої практики та у майбутній професійній діяльності [4]. Наприклад, уже згадувана студентка Т. Нестеренко апробувала розроблені зразки інформаційної графіки на уроках вивчення автобіографічного твору М. Стельмаха «Гуси-лебеді летять» у 7 класі.

Чинна програма із зарубіжної літератури під час вивчення постаті Оноре де Бальзака передбачає розгляд, зокрема, такого матеріалу: «Основні віхи творчості та особливості світогляду письменника. «Людська комедія»: історія написання, художня структура, тематика і проблематика, образи». Пропонуємо скористатися можливостями сучасної інфографіки та подати учням цю інформацію за допомогою таких, наприклад, зразків (рис. 1), (рис. 2):

Рис.1. Оноре де Бальзак

Рис. 2. Оноре де Бальзак «Людська комедія»

Ці приклади інфографіки створені за допомогою онлайн-конструктора Canva. Дев'ятикласники також можуть самостійно підготувати графічний дизайн за матеріалами про життєвий і творчий шлях французького класика, скориставшись як зазначеним сервісом, так і іншими. Як свідчить практика, сучасні школярі набагато швидше від учителів опановують інформаційно-комунікаційні технології, тому у роботі з цим онлайн-конструктором у них не виникне великих труднощів.

Висновки. Використання інформаційної графіки у процесі вивчення життя і творчості Оноре де Бальзака сприятиме формуванню у школярів літературної та низки ключових компетентностей. Перспективи подальших розвідок вбачаємо у розробленні методичних рекомендацій до створення інфографіки за допомогою інших сервісів.

Список використаних джерел

1. «Аксиома». Методика використання інфографіки під час вивчення художнього твору на уроках української літератури у 7-му класі [Конкурсна робота студентки Херсонського державного університету Нестеренко Тетяни]. URL: <https://ff.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/4.-Aksioma.pdf> (дата звернення: 15.04.2019).
2. Бабійчук Т.В. Сучасна медіаосвіта: відеофрагменти художніх творів на заняттях української мови та літератури в педагогічному коледжі. Житомир, 2017. 372 с.
3. Бондаренко Л.Г. Вивчення теоретико-літературних понять в основній школі з використанням інфографіки. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії*. Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Переяслав-Хмельницький, 31 березня 2019). Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 127-129.
4. Бондаренко Л.Г. Підготовка студентів-філологів до використання інфографіки на уроках української літератури. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. Глухів, 2018 Вип. 2, ч. 2. С. 76–82.
5. Інфографіка. Чернівці, 2017, 107 с.
6. Лебедюк І. Розробки інфографіки до уроків світової літератури для 5 класу. (Розділ «Казки народів світу»). URL: (<https://naurok.com.ua/rozrobki-infografiki-do-urokiv-svitovo-literaturi-dlya-5-klasu-rozdil-kazki-narodiv-svitu-52169.html>) (дата звернення: 15.04.2019).
7. Солдатова Г., Зотова Е., Лебешева М., Шляпников В. Цифровая грамотность и безопасность в Интернете. Москва, 2013. 161 с.

Бондаренко Л. Інфографіка як сучасний засіб вивчення творчості Оноре де Бальзака в школі // Оноре де Бальзак: грані, інтерпретація, Україна: збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю від дня народження письменника (Бердичів, 15-16 трав. 2019 р.). Київ: "Видавництво Людмила", 2019. С.249-254.